

Crit donat al cavall perquè vagi a l'esquerra

(ALDC, VI, 1507. Crit donat al cavall perquè vagi a l'esquerra)

Per al 'crit donat al cavall perquè vagi a l'esquerra' tenim les següents motivacions: **1)** formes expressives; **2)** formes gramaticals, sovint perifràstiques; **3)** possibles confusions; **4)** amb les tirandes.

1) Entre les formes expressives, *oixque*, *bití* i *ra* són les més freqüents, la primera sobretot amb múltiples var. *Oixque* presenta, a causa del seu origen expressiu, aquesta marejadora pila de var.: *o*, *oixque* 64, *o*, *o oixque* 63, *uoixque* 67, *o[jf]que* 41, 65, 112, 118, 128; *oixqueó* 38; *oixqué* 20, 43, 45, 107, 109, *o[jf]qué* 91; *oixquei* 21, 52; *weixque* 33, 131, 137, 139, *ue[jf]que* 132, 161; *oeixque* 126, 144; *uixque* 54, 60, *uisque* 86, *uesque* 69, 86, 136, *uesque*, *vine allà* 123, *buesque* 138; *oixco* 118; *osque* 48, 57, 61, 103, 105, *lla osque* 23, *osque aquí* 48; *osqué* 36, 103, 127; *oisqué* 66; *boixque* 130; *bo[jf]que* 134; *boisque* 132.

Bití coneix la var. *biti* 19, 22, 23, 26, 31, *a bití* 16, amb canvi d'accent.

Ra té la var. vibrant sense vocal (*rr* 158, 162, 163; *rr*; *a l'esquerra* 165) i podria ser una reducció de *ria* *ria* 168, pres del cast., modificada en *rea* 179 i *reda* 187; també *pra pria* 184.

Jac 2 podria ser un nom propi.

2) Entre les formes gramaticals d'un sol element figuren *vine* 146, *gira* 172, *ocí* 27, *potja* 85, però abunden més les perifràstiques: *vine ací*,

o, *vine ací* 117, *vine pac ací* 156, *vien ací* 94 (← arag.), *vene ací* 120, *o*, *vene ací* 110, possiblement *cnecí* ('vine ací') 159, *vine allà* 124, *torna*, *vine* 39, *vine cap a l'esquerra* 148, *tira a l'esquerra* 35, *a l'esquerra* 95, *oo*, *passa a l'esquerra* 149, *passa allà* 125, 140, 143, 153, *o*, *passa allà* 141, *passa aquí* 145, *passa aquí* (< *aquí*) 68, *passa ací* 111, *cap ací* 102, *xo ací* 96, *txo ací* 88, *taca ací* 'ataca ací' 82, *tira avant* 142, *txa matxo*, *avall* 182, *fora fora* 108.

3) Són possibles confusions: *arre* 174, 175, *arri* 25, 178, més aviat per a arrencar (veg. mapa 937); *llaó* 47, 55, *olla* 49, 92, més aviat per a anar a la dreta (veg. mapa 939).

4) Finalment el moviment a l'esquerra es pot indicar amb les brides (90), tirandes (89, 98, 123), ramals (93, 154, 169, 172, 181, 182), regnes (100, 150, 151, 174), "riendes" (18, 70-82, 99, 142), "rendes" (37) o "arriendes" (46, 95, 97) i estirant-les (46, 73, 78, 99, 151, 172), tirant-les (174), tocant-les (77, 142), movent-les (95); també amb un cop (123) o fent "senya" (76).

En la distribució geolingüística, *bití* ocupa el ross., tot baixant una mica cap al cat. sept. de transició; *oixque* campa pel Principat, entrant en el tort. i compartint el significat amb *vine ací*, que trobem en val. i que comparteix l'àrea amb *ria/ra*.

L'únic mot normatiu és *oixque*, des del *DIEC*₁, 1995.

